

ЗДРАВЕН СТАТУС НА НАСЕЛЕНИЕТО КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. В ОБЛАСТ ЯМБОЛ

Окончателни данни

По време на Преброяване 2021 е получена информация за три основни характеристики на здравния статус на населението: самооценка на здравето, наличие на ограничения в ежедневните дейности поради здравословен проблем (лица с ограничение) и хора с увреждания.

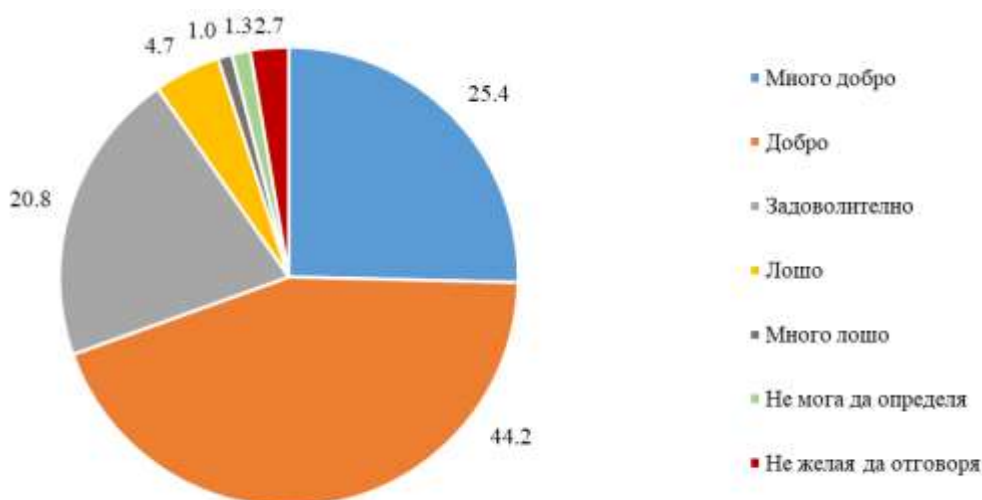
Съгласно националното законодателство и методологията на преброяването въпросите по темата за здравния статус са доброволни. Тъй като част от населението на страната не беше обхванато по време на преброяването, и за нея бяха добавени данни от административни източници, структурите и съответните коефициенти, характеризиращи здравния статус на населението са изчислени към общия брой на отговорилите лица, а не към цялото население.

Самооценка на здравето

Изследователите приемат, че хората оценяват комплексно наличието или отсъствието на заболявания, функционалните ограничения и ограничаването на дейностите в ежедневието, дължащи се на причини, свързани със здравето. Зададеният въпрос „Как най-общо оценявате Вашето здраве?“ е субективна оценка на лицата с петстепенна скала за отговор и се отнася за здравето като цяло, а не за моментното здравословно състояние.

Към 7 септември 2021 г. най-големи са броят и относителният дял на лицата, които самоопределят здравето си като добро - 43 045 (44.2%), следвани от много добро - 24 736 (25.4%), и задоволително - 20 287 (20.8%). Като лошо и много лошо оценяват здравето си съответно 4 609 и 968 души, или 4.7 и 1.0% (фиг. 1). Лицата, които са посочили, че не могат да определят, са 1 251 (1.3%). Отговор „Не желая да отговоря“ са отбелязали 2 585, или 2.7% от отговорилите лица.

Фиг. 1. Структура на населението по самооценка на здравето към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

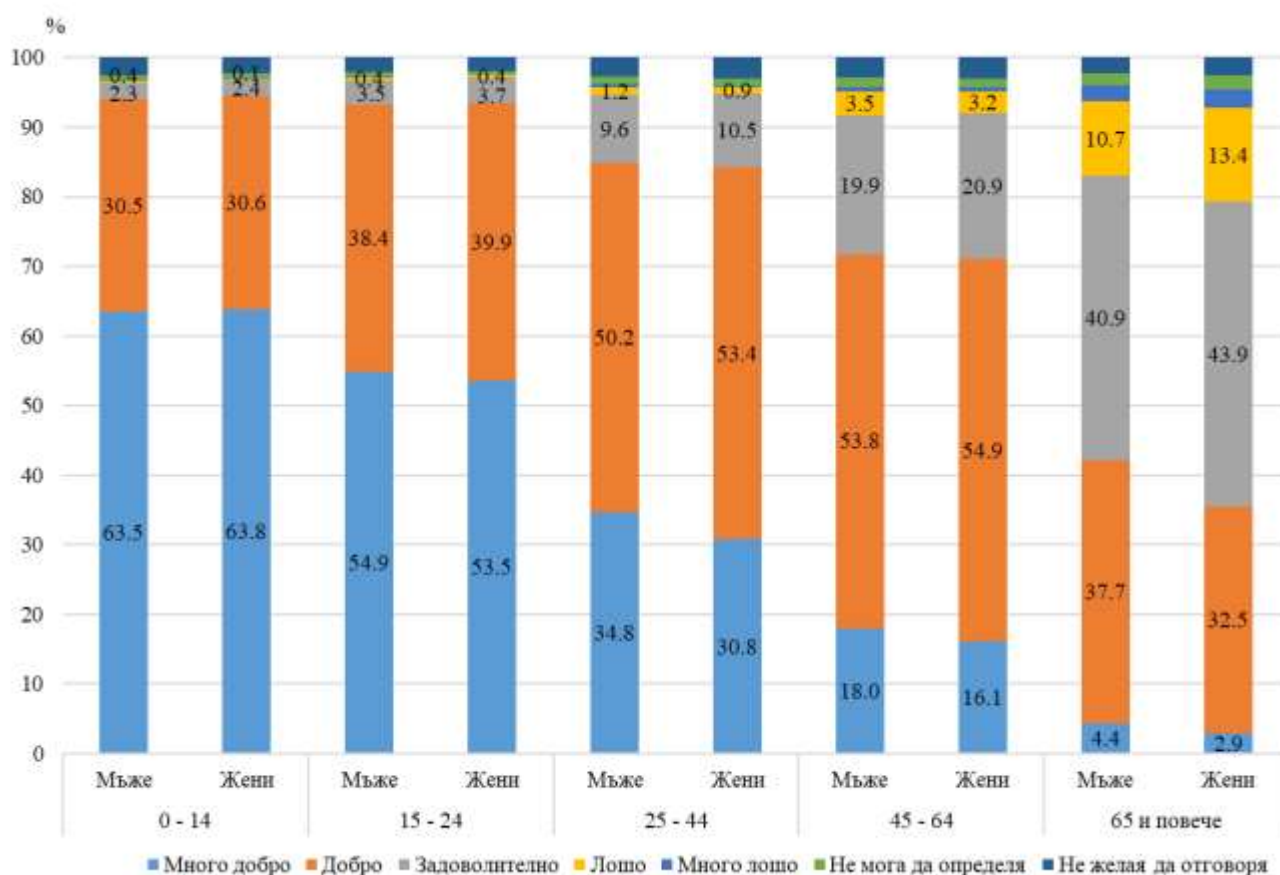

Самооценката на здравето в голяма степен зависи от пола и възрастта на лицата (фиг. 2). Мъжете са по-позитивни и по-често определят здравето си като много добро и добро (72.5%) в сравнение с жените (66.8%). Няма разлика по пол при разпределението на лицата, които не могат да определят здравето си - 1.2% от мъжете и 1.4% от жените, отговорили на въпроса. Няма разлика по пол с отговор „не желая да отговоря на въпроса“ съответно 2.6% за мъжете и 2.7% за жените.

Възрастта оказва съществено влияние при даваната самооценка на здравето. За децата на възраст 0 - 14 години като много добро или добро е оценено здравето на 94.0% от момчетата и на 94.5% от момичетата.

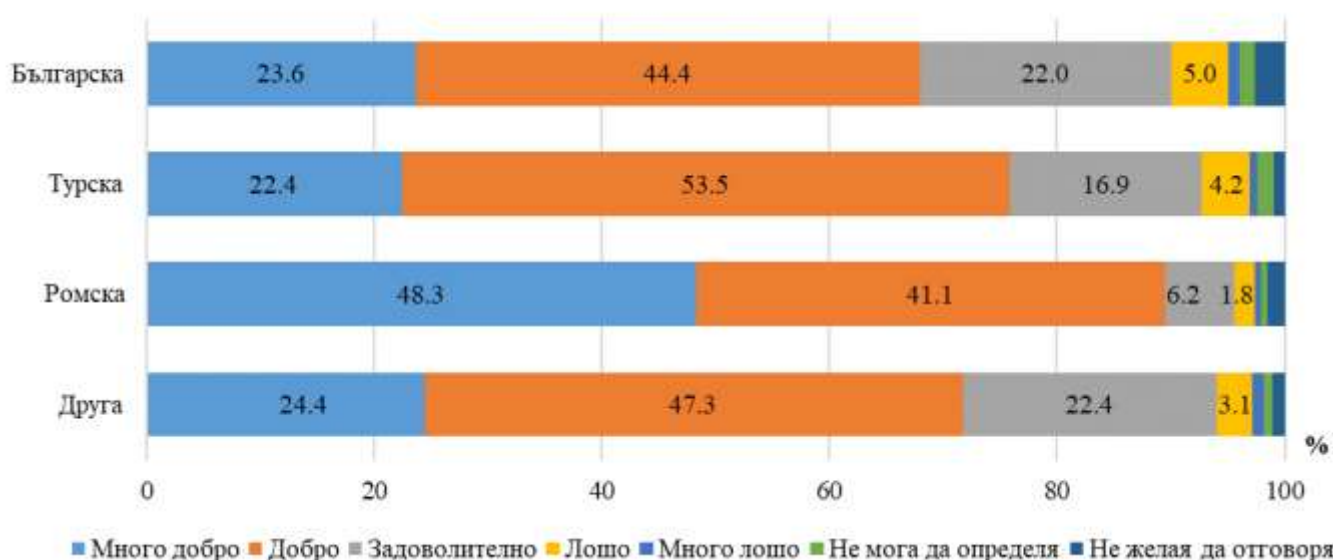
С повишаването на възрастта намалява броят и съответно делът на населението с добро или много добро здраве, а се увеличават лицата, които оценяват здравето си като задоволително, лошо и много лошо. Сред най-възрастните, на 65 и повече години, като много добро и добро оценяват здравето си 42.1% от мъжете и 35.4% от жените. Задоволително е то за 40.9% от мъжете и 43.9% от жените. В тази възрастова група най-голям е делът на лицата, които не могат са оценят своето здраве - 1.7% от мъжете и 2.1% от жените, отговорили на доброволния въпрос.

Фиг. 2. Самооценка на здравето по пол и възрастови групи към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

Значителни са различията в самооценката на здравето в зависимост от етническата група, към която се определят преброяваните лица. Определените се като българи са най-критични при самооценката на своето здраве. В сравнение с останалите етноси сред тях най-малък е дялът на лицата, определящи здравето си като добро или много добро (68.0%). Като задоволително оценяват здравето си 22.0% от самоопределените се като българи, а 6.0% - като лошо или много лошо. В тази група тези, които не могат да оценят здравето си са 1.3%, а тези които не желаят да отговорят на въпроса - са 2.6%.

**Фиг. 3. Самооценка на здравето по етнически групи
 към 7 септември 2021 г. в област Ямбол**

Най-позитивни са лицата от ромския етнос, 89.5% от които определят здравето си като много добро или добро. Лицата от ромския етнос, определящи здравето си като задоволително са 6.2%, лошо или много лошо - 2.3%. Дялът на лицата от ромски етнос, които не желаят да отговорят на въпроса е 1.4%, а 0.6% от ромите не могат да оценят своето здраве.

Лица с ограничения

Самооценката на здравето е обобщаваща характеристика, която може да бъде допълнена с информация за лицата с ограничения поради здравословен проблем през последните шест и повече месеца. Двата въпроса трябва да се разглеждат независимо един от друг, тъй като невинаги наличието на ограничение води до отрицателна самооценка на здравето, особено в младите възрасти.

Към 7 септември 2021 г. 2 658 души, или 2.7% от лицата, отговорили на доброволния въпрос, са били **силно ограничени** при извършване на обичайните за хората дейности поради здравословен проблем през последните шест и повече месеца (фиг. 4). **Ограничени, но не толкова силно**, са били 6 111, или 6.3%. **Не са били ограничени** 80 769 души, или 82.9%. **Не могат да определят** 3 389 души, или 3.5%, а 4 554, или 4.7% от лицата **не желаят да отговорят на въпроса**.

Фиг. 4. Относителен дял на лицата с ограничения през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

Ранжирането на етническите групи по структурата на лицата с ограничения през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем е сходно на самооценката на здравето. Сред лицата от българския етнос 82.8% не са били ограничени в своята ежедневна дейност през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем. Относителните дялове на лицата, изпитващи силни (2.9%) и не толкова силни ограничения (6.6%), са по-големи в сравнение с тези сред останалите етнически групи на населението.

Без ограничения в ежедневната си дейност са близо 83.0% от турската етническа група и 85.7% от ромската. За тази категория лица сред останалите етнически групи относителният дял е 87.3%. Ограничения (силно и не толкова силно) изпитват 5.9% от турската етническа група и 3.1% от ромите. За лицата от останалите етноси делът е 7.6%.

Фиг. 5. Относителен дял на лицата с ограничения през последните шест и повече месеца поради здравословен проблем по етнически групи към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

Хора с увреждания

Хора с увреждания са лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, освидетелствани от ТЕЛК/НЕЛК. Съгласно националното законодателство степента на трайно намалена работоспособност, съответно видът и степента на увреждане се определят в проценти спрямо възможностите на здравия човек.

1. Лица с увреждания по трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

Трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане	Брой	Структура - %
На 16 и повече години - общо	10823	100.0
До 50%	1293	11.9
От 50 до 70%	3599	33.3
От 71 до 90%	3662	33.8
Над 90%	2269	21.0
Деца - общо	573	100.0
До 50%	138	24.1
От 50 до 70%	305	53.2
От 71 до 90%	60	10.5
Над 90%	70	12.2

Към 7 септември 2021 г. призната трайно намалена работоспособност или степен на увреждане имат 11 396 лица. От тях 573 са деца, а 10 823 са лицата на възраст 16 и повече навършени години (табл. 1)¹

Сред лицата на възраст 16 и повече години в структурата по степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане най-голям е броят и съответно относителният дял на лицата в групата от 71 до 90% - 3 662, или 33.8% от лицата с увреждания, за които има налична информация по този въпрос. Следва групата от 50 до 70%, в която се отнасят 3 599 лица, или 33.3%. Групата с най-тежки увреждания - над 90%, включва 2 269 лица на възраст 16 и повече години, или 21.0% от лицата с увреждания в тази възрастова група. Най-малък е дялът на лицата с до 50% трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане - 1 293, или 11.9%.

Разпределението на децата по степен на увреждане показва, че най-многобройна е групата на тези с 50 до 70% вид и степен на увреждане - 305, или 53.2% от децата с увреждания. Следва групата до 50% - 138 деца, или 24.1%. С най-тежки увреждания - над 90%, са 70 деца, или 12.2%, а най-малобройна е групата на децата с от 71 до 90% вид и степен на увреждане - 60, или 10.5%.

За анализ на броя на хората с увреждания по различни социално-демографски характеристики се изчисляват коефициенти на интензитет. Показателят представлява отношение на броя на лицата с увреждания на 1 000 души от съответното население, отговорили на въпроса.

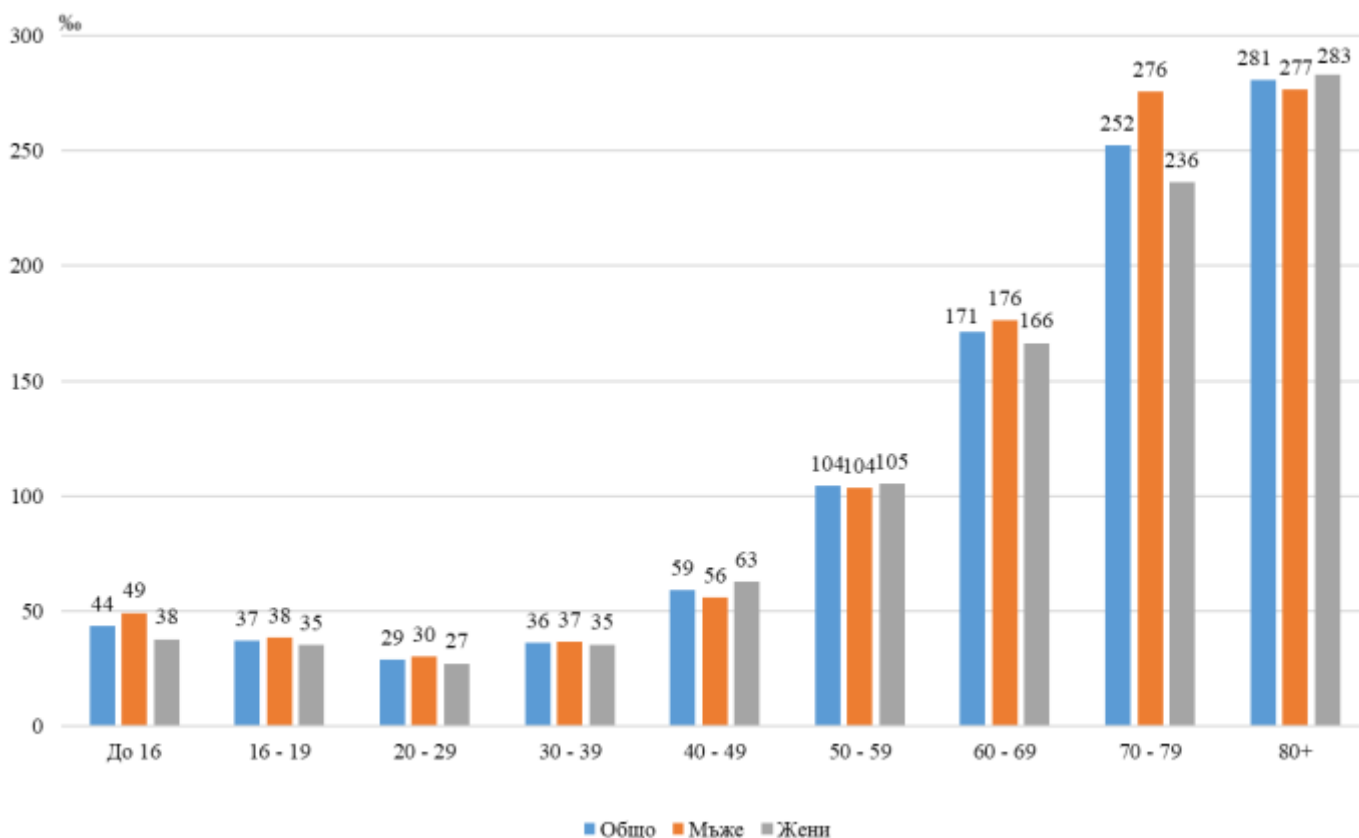
Към 7 септември 2021 г. на всеки 1 000 души на възраст 16 и повече години 127 са с увреждания. По-висока е стойността на коефициента за жените (133 на 1 000 жени), отколкото за мъжете (122 на 1 000 души от съответното население). Сред момчетата на възраст до 16 години на 1 000 момчета 49 са с увреждане. За момичетата показателят е 38 на 1 000 души от съответното население.

С нарастване на възрастта се увеличава броят на лицата с увреждания (фиг. 6). При лицата до 16 години на 1 000 души 44 са с увреждания, докато сред възрастното население на 80 и повече години показателят е 281 на 1 000.

Най-голям е абсолютният брой на лицата с трайно намалена работоспособност или степен на увреждане във възрастовата група 70 - 79 години - 3 167 лица. На 1 000 души от населението в тази възрастова група 252 са с увреждания.

¹ Разпределението на лицата по възраст е съгласно националното законодателство.

Фиг. 6. Лица с увреждания по пол и възрастови групи на 1 000 души от населението към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

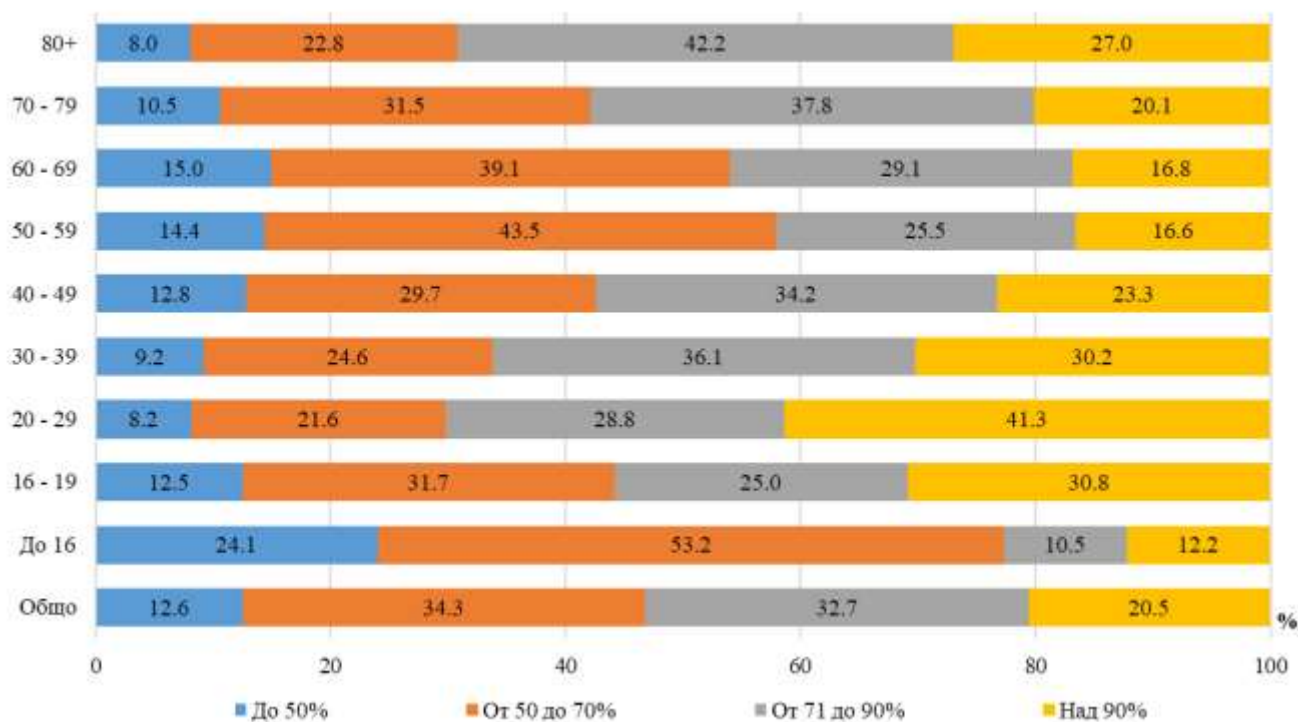

С нарастването на възрастта се променя и структурата на хората с увреждания в зависимост от степента на увреждане (фиг. 7). С увеличаването на възрастта намалява дялът на хората, които имат до 50% трайно намалена работоспособност или степен на увреждане, като сред най-възрастните - на 80 и повече години, този дял е 8.0%.

Лицата с трайно намалена работоспособност от 50 до 70% са с най-голям относителен дял във възрастите 0 - 9 години (52.6%), 10 - 19 години (46.4%) и 50 - 59 години - 43.5%.

Групата с най-висок процент трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане (над 90%) общо за областта съставлява 20.5% от всички лица с увреждания. Най-нисък е дялът ѝ във възрастовата група 0 - 9 години (10.3%), а най-голям - от 20 до 29 години (41.3%).

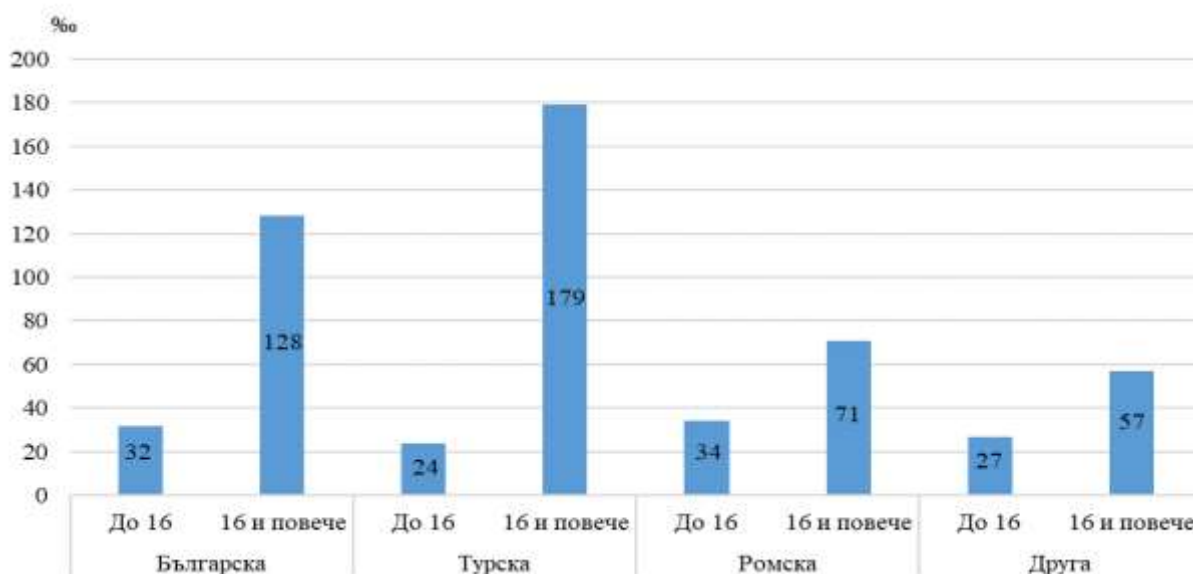
Фиг. 7. Лица с увреждания по възраст и процент загубена работоспособност/вид и степен на увреждане към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

Хора с увреждания и етнос

Сред лицата на възраст 16 и повече години в зависимост от етническата група, към която се самоопределят, най-висок е интензитетът за турската етническа група - 179 на 1 000 са лица с увреждания (фиг. 8). Сред българите на 1 000 души от населението на възраст 16 и повече години за 128 са установени увреждания. При ромите този показател е 71 на 1 000 души от населението на тази възраст. Най-ниска е стойността на коефициента за лицата, самоопределили се към други етнически групи - 57 на 1 000 души.

Фиг.8. Лица с увреждания по етнос и възрастови групи на 1 000 души от населението към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

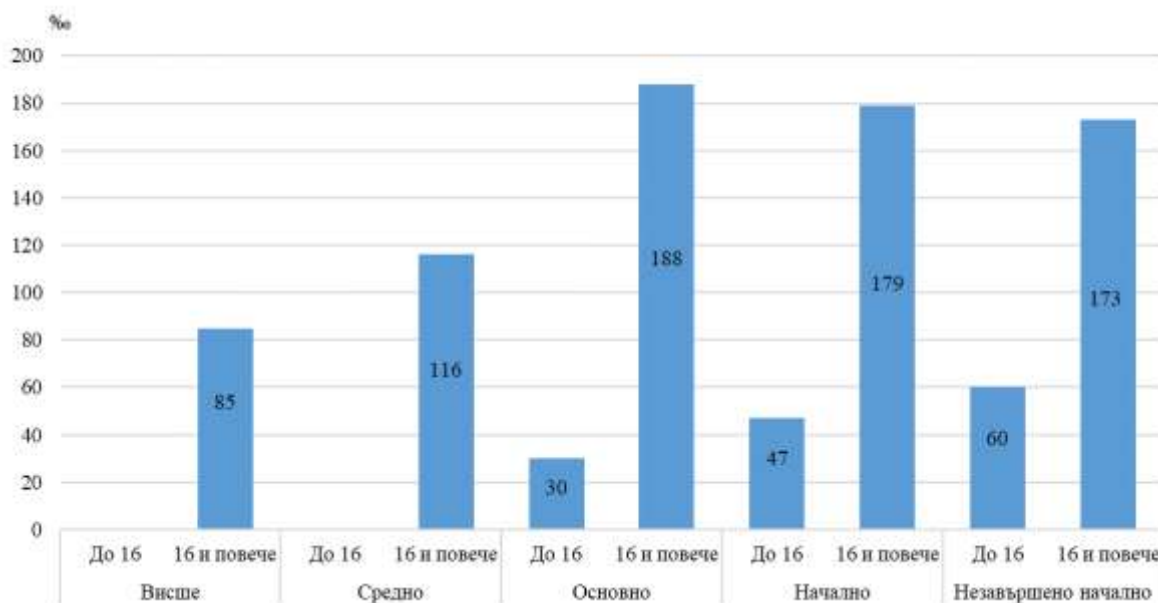
При децата най-висок е коефициентът на разпространение на уврежданията за ромската етническа група - 34 на 1 000 деца са с увреждания. Сред децата от българския етнос интензитетът е 32 на 1 000, като стойността му е по-висока от този за турската етническа група (24 на 1 000). Коефициентът на разпространение на уврежданията при децата, самоопределили се към друг етнос - 27 на 1000 деца.

Хора с увреждания и образование

Данните от Преброяване 2021 показват, че лицата с увреждания са с по-ниско образователно ниво в сравнение с тези, които нямат увреждания (фиг. 9). Към 7 септември 2021 г. най-много лица с призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане има сред никога непосещаващите училище. За лицата на възраст 16 и повече години този показател е 376 на 1 000. Сред населението с незавършено начално образование на 1 000 души над 16 години 173 са с увреждания, а при децата - 60. Сходни са коефициентите на интензитет и за лицата с начално и основно образование.

Много по-нисък е интензитетът на хората с увреждания, сред населението, което има по-висока степен на завършено образование. На 1 000 лица на възраст 16 и повече години със средно образование 116 имат намалена работоспособност/степен на увреждане. Най-ниско е равнището на този показател за лицата, които имат висше образование - 85 лица с увреждания на 1 000 души от висшистите сред населението на възраст 16 и повече години. Установените различия в разпространението на уврежданията сред населението с различна образователна степен може да се обясни с обстоятелството, че настъпилите увреждания на хората ограничават техните възможности за придобиване на по-високо образование и от друга страна, хората с по-ниско или без образование са изложени на по-голям риск за увреждане на здравето им в тяхната трудова заетост.

Фиг. 9. Лица с увреждания по степен на завършено образование и възрастови групи на 1 000 души от населението към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

Икономическа активност на хората с увреждания

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година. При изчисляване на показателите за сравнения и за анализа на пазара на труда на хората с увреждания е използвана съвкупността на лицата на възраст 16 - 64 години, отговорили на въпроса за наличие на трайно намалена работоспособност.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата със и без увреждания. Икономически активни са 1 453 лица с увреждания на възраст 16 - 64 години, като коефициентът на икономическа активност е 33.5%². Икономически активни са 34.4% от мъжете и 32.6% от жените с увреждания.

Очаквано, най-висока е заетостта³ (43.9%) сред лицата, освидетелствани с до 50% трайно намалена работоспособност (фиг. 10), а най-нисък (11.4%) е показателят за лицата в групата над 90%.

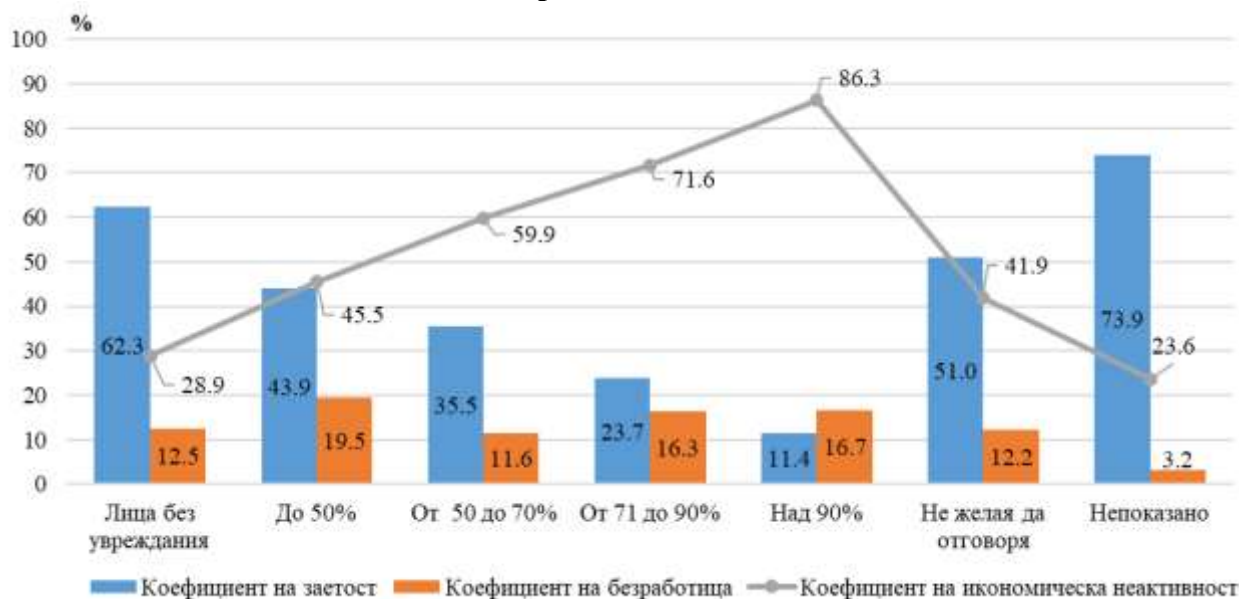
Хората с увреждания по-често са икономически неактивни в сравнение с хората, които нямат увреждания на здравето. Коефициентът на икономическа неактивност сред лицата без увреждания е 28.9%, докато сред лицата с намалена работоспособност до 50% е 45.5% и достига 86.3% сред хората с над 90% намалена работоспособност. Коефициентът на безработица на лицата с намалена

² Изчислява се като относителен дял на икономически активното население (работната сила) от общото население в съответната група.

³ Коефициентът на заетост представлява относителният дял на заетите лица от общото население в съответната група.

работоспособност е в границите между 11.6% за лицата от групата с от 50 до 70% намалена работоспособност до 19.5% за тези от групата с установена до 50% намалена работоспособност.

Фиг. 10. Коefициенти на заетост, безработица и икономическа неактивност на лицата на възраст 16 - 64 години по трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане към 7 септември 2021 г. в област Ямбол

Графикът за публикуване на данните може да намерите на следния линк: [Календар за публикуване на данните от Преброяване 2021 | Национален статистически институт \(nsi.bg\)](#). Основни данни от преброяването ще бъдат публикувани в Информационна система ИНФОСТАТ, както и ще бъдат предоставяни по заявки на потребители в съответствие със Списъка на стандартните статистически показатели и Правилника за предоставяне на статистически продукти и услуги.